

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 22.12.2016 № 1604)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Дніпровський державний
аграрно-економічний
університет

ДКС Центр

Видавництво ТОВ «ДКС-центр»

0 0 0 0 0 0 0

УДК 351/354:502.3

Г. Б. Марушевський,

к. філос. н., старший викладач кафедри освіти дорослих,

Інститут перепідготовки та підвищення кваліфікації, Національний педагогічний університет імені

М. П. Драгоманова, м. Київ

МЕТОДОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ ГАЛУЗЕВИХ АНАЛІЗІВ ДЛЯ ІНТЕГРАЦІЇ ПОЛОЖЕНЬ КОНВЕНЦІЙ РІО В ПОЛІТИКУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

G. B. Marushevskiy,

PhD in Philosophy, Senior Lecturer, Department of Adult Education,

Institute of Retraining and Advanced Training, National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv

METHODOLOGY OF SECTORAL ANALYSES FOR INTEGRATING PROVISIONS OF RIO CONVENTIONS INTO UKRAINE'S DEVELOPMENT POLICY

У статті узагальнено досвід розроблення та застосування методології проведення галузевих аналізів для інтеграції положень конвенцій Ріо в політику розвитку України. Проведення комплексного аналізу галузевих політик, програм і планів сприяє формуванню інтегрованої політики розвитку та обґрунтуванню національної стратегії збалансованого розвитку, а також виконанню Україною міжнародних природоохоронних зобов'язань, які стосуються відповіді на такі глобальні екологічні проблеми, як втрата біорізноманіття, зміна клімату та опустелювання і деградація земель. Методологія проведення галузевих аналізів включає 7 стадій, основними з яких є проведення SWOT-аналізу та аналізу прогалин галузевої політики, законодавчих актів, програм і планів відповідного галузевого міністерства, а також надання рекомендацій щодо інтеграції положень конвенцій Ріо у відповідну галузеву політику. Методологія була застосована для аналізу політики у восьми галузях: економіка, соціальна політика, природокористування та охорона довкілля, сільське господарство, енергетика, транспорт, регіональний і місцевий розвиток, освіта та наука.

The article summarizes an experience of development and application of sectoral analysis methodology to integrate provisions of Rio conventions into Ukraine's development policy. The comprehensive analysis of sectoral policies, programs and plans contributes to development of integrated policy and National Sustainable Development Strategy. It also provides integration and mainstreaming of Rio Convention obligations into Ukraine's policy to meet global environmental challenges such as biodiversity loss, climate change and desertification and land degradation. The methodology includes 7 stages. The main ones are SWOT-analysis and gap analysis of sectoral policies, legislation, programs and plans of relevant ministries and providing recommendations on integrating provisions of Rio Conventions into relevant sectoral policies. The methodology was applied to policy analysis for eight sectors: economy, social policy, management of natural resources and environmental protection, agriculture, energy, transport, regional and local development, education and science.

Ключові слова: конвенції Ріо, збалансований розвиток, інтеграція, SWOT-аналіз, аналіз прогалін, галузеві політики, міністерства.

Keywords: Rio Conventions, sustainable development, integration, SWOT-analysis, gap-analysis, sectoral policies, ministries.

Постановка проблеми

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується появою та загостренням численних економічних, соціальних і екологічних проблем, багато з яких набули глобального характеру. Зокрема, глобальними екологічними проблемами є зміна клімату, втрата біорізноманіття та опустелювання.

Для захисту глобального довкілля та переходу до нової моделі розвитку на Конференції ООН з довкілля та розвитку, яка відбулася в Ріо-де-Жанейро у 1992 р., було запропоновано модель збалансованого (еколого-соціально-економічного) розвитку та прийнято Конвенцію про охорону біологічного різноманіття (КБР) та Рамкову конвенцію ООН про зміну клімату (РКЗК). За ініціативи учасників конференції була розпочата робота з підготовки Конвенції про боротьбу з опустелюванням (КБО), яка була підписана в Парижі у червні 1994 р. Зазначені три конвенції отримали назву конвенцій Ріо.

У прийнятому на конференції в Ріо-де-Жанейро документі «Порядок денний на XXI століття» першою програмною галуззю у розділі 8, який стосується процесів прийняття рішень, було визначено врахування питань довкілля та розвитку на всіх рівнях політики, планування та управління [1, с. 64-66]. Для цього було запропоновано провести національний огляд економічної, галузевої та екологічної політики, стратегії і планів, а також прийняти національну стратегію збалансованого розвитку. Така стратегія має розроблятися на основі різноманітних галузевих економічних, соціальних і екологічних планів і політик, що реалізуються в країні, а також забезпечувати їх погодженість.

В Україні, як і в багатьох країнах світу, домінує галузевий підхід до формування та реалізації державної політики. Оскільки сфери впливу галузевих політик часто частково перекриваються, а іноді й конфліктують, загальнодержавна політика стає надмірно складною, часто продукуючи неефективні рішення. Тому актуалізуються питання формування інтегрованої політики для збалансованого розвитку та переходу від галузевого до інтегрованого управління.

Національна стратегія збалансованого розвитку має сформулювати засади комплексної, інтегрованої політики розвитку України, а також цілісно відображати глобальні пріоритети у сфері довкілля, визначені, зокрема, конвенціями Ріо. Тому проведення комплексного аналізу галузевих політик, програм і планів має сприяти як обґрунтуванню Національної стратегії збалансованого розвитку, так і виконанню Україною міжнародних природоохоронних зобов'язань.

Розроблення та апробація методології аналізу галузевих політик, програм і планів щодо їх відповідності положенням конвенцій Ріо є актуальним завданням і важливою передумовою формування інтегрованої політики збалансованого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання інтеграції положень конвенцій Ріо в політику розвитку досліджувала Організація економічного співробітництва та розвитку [2]. Стратегічні цілі та завдання конвенцій Ріо відображені у стратегічних документах конвенцій [3-5]. На інтеграцію положень конвенцій Ріо в національну політику України спрямовано проект ПОООН-ГЕФ [6]. Результати галузевих аналізів щодо інтеграції положень конвенцій Ріо в політику розвитку України представлені в працях Ю. І. Бистрякової [7], В. М. Ісаєнка [8], В. В. Каплуна [9], С. А. Лісовського [10], А. М. Новікової [11], Л. Г. Руденка та Є. А. Маруняк [12], О. Г. Тараріко [13], Є. В. Хлобистова [14].

Мета статті

Метою статті є узагальнення досвіду розроблення та застосування методології проведення галузевих аналізів для інтеграції положень конвенцій Ріо в політику розвитку України.

Виклад основних результатів дослідження

Конвенції Ріо забезпечують правову основу для міжнародної відповіді на глобальні екологічні проблеми, такі як зміна клімату, втрата біорізноманіття та опустелювання. Вони формують інституційні засади глобального управління збалансованим розвитком для захисту глобального довкілля на глобальному рівні [2]. Прийняття конвенцій Ріо продемонструвало прихильність країн до принципів збалансованого розвитку та інтеграції цих принципів у національні програми розвитку. Було б помилково вважати ці угоди виключно або в основному як екологічні. Ще до початку переговорів, які завершилися прийняттям цих конвенцій, було зрозуміло, що вони отримають загальне визнання, лише якщо стануть інструментами національного розвитку і будуть тісно пов'язані з такими національними пріоритетами, як скорочення бідності, забезпечення продовольчої безпеки та перехід до збалансованого розвитку.

Україна ратифікувала Конвенцію про охорону біологічного різноманіття 7 лютого 1995 р., Конвенцію ООН про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання – 27 серпня 2002 р.) та Рамкову конвенцію ООН про зміну клімату – 29 жовтня 1996 р. Україна також ратифікувала важливі протоколи до конвенцій Ріо, зокрема:

– Картахенський протокол про біобезпеку до Конвенції про охорону біологічного різноманіття (11 вересня 2003 р.) щодо захисту біорізноманіття від потенціальних ризиків, пов'язаних з генетично зміненими живими організмами, отриманими внаслідок використання сучасної біотехнології;

– Кіотський протокол до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (4 лютого 2004 р.), за яким Україна взяла на себе зобов'язання протягом 2008-2012 рр. стабілізувати обсяги викидів парникових газів на рівні 1990 р.

Положення конвенцій Ріо відображені як у текстах самих конвенцій, так і в протоколах, стратегіях і планах конвенцій, а також у рішеннях конференцій сторін і рекомендаціях міжнародних організацій щодо різних аспектів діяльності в рамках конвенцій. Стратегічні цілі та актуальні завдання конвенцій відображені у стратегічних документах конвенцій, зокрема:

1) Конвенція про охорону біологічного різноманіття. У 2010 р. на 10-й Конференції сторін був затверджений *Стратегічний план щодо біорізноманіття (2011-2020)* [3], який містить стратегічні цілі (цілі Аіті) щодо біорізноманіття:

Ціль А: Визначення причин втрати біорізноманіття та спрямування заходів щодо збереження біорізноманіття у діяльність міністерств та у життя суспільства.

Ціль В: Зниження безпосереднього тиску на біорізноманіття та заохочення його збалансованого використання.

Ціль С: Покращення стану біорізноманіття шляхом збереження екосистем, видів живих організмів і генетичного різноманіття.

Ціль D: Збільшити вигоди для всіх сторін від біорізноманіття та екосистемних послуг.

Ціль Е: Підтримати втілення поставлених цілей шляхом залучення багатьох сторін до планування, управління знаннями, розбудови спроможності.

Для кожної з перелічених стратегічних цілей визначені завдання (загалом 20 завдань).

2) Конвенція про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання. Втілення положень конвенції переважно спирається на *10-річну стратегію (2008-2018)* [4], в якій виокремлено чотири стратегічні цілі:

Ціль 1: Покращити умови життя для населення, яке страждає від опустелювання.

Ціль 2: Поліпшити стан постраждалих екосистем.

Ціль 3: Досягти глобальних переваг шляхом ефективного впровадження положень конвенції.

Ціль 4: Мобілізувати ресурси для підтримки втілення конвенції шляхом побудови ефективного партнерства між національними та міжнародними заінтересованими сторонами.

3) Рамкова конвенція ООН про зміну клімату. Для цієї конвенції Програма розвитку ООН (ПРООН) розробила рекомендації щодо зменшення викидів у довкілля та щодо розробки стратегій розвитку, які не мають наслідків для клімату [5].

В Україні установою, відповідальною за виконання положень конвенцій Ріо та регулярне звітування перед секретаріатами конвенцій, є Міністерство екології та природних ресурсів. Разом з тим, на стан довкілля значним чином впливає політика тих міністерств, діяльність яких пов'язана з використанням природних ресурсів. Ці міністерства застосовують галузевий підхід до реалізації своїх стратегій, планів і програм відповідно до своїх повноважень і функцій. При цьому інтеграція положень конвенцій Ріо до програм діяльності галузевих міністерств не є пріоритетом їхньої діяльності, а лише додатковим навантаженням. Мінприроди України не має повноважень здійснювати інтегровану координацію роботи інших міністерств, діяльність яких впливає на реалізацію положень конвенцій Ріо. Ця проблема ускладнюється через відсутність належних механізмів та інституційного потенціалу посилення співпраці та комунікації між міністерствами та відомствами.

Одним із шляхів розв'язання проблеми формування та реалізації інтегрованої політики є прийняття національної стратегії збалансованого розвитку. Саме така стратегія може стати підґрунтям не лише для досягнення узгоджених соціально-економічних і екологічних стратегічних цілей, а й для інституційного забезпечення виконання міжнародних зобов'язань за конвенціями Ріо.

Враховуючи це, Програма розвитку ООН розробила та з 2014 р. впроваджує проект ПРООН-ГЕФ «Інтеграція положень конвенцій Ріо в національну політику України» [6]. Метою проекту є інтенсифікація процесу виконання Україною положень конвенцій Ріо на основі посиленого інституційного потенціалу та курсу на забезпечення збалансованого розвитку. Проект сприяє вдосконаленню системи врядування в Україні через удосконалення інституційного потенціалу та потенціалу державних службовців щодо планування та реалізації політики збалансованого розвитку. Проект передбачає розроблення національної стратегії збалансованого розвитку, яка окрім національних пріоритетів буде цілісно і комплексно відображати глобальні пріоритети у сфері охорони довкілля. Оскільки національна стратегія розвитку має базуватися на ґрунтовному аналізі галузевих політик, планів і програм, важливою складовою проекту стало розроблення методології та проведення аналізу галузевих політик, програм, планів і діяльності центральних органів виконавчої влади в контексті виконання зобов'язань України за конвенціями Ріо.

Галузевий аналіз має дати відповідь на питання, яким чином певна галузева політика, стратегія, план чи програма співвідносяться з положеннями конвенцій та завданнями, визначеними у стратегічних документах конвенцій. Методика проведення галузевого аналізу передбачає співставлення завдань в рамках стратегічних цілей щодо біорізноманіття, боротьби з опустелюванням та застосування найкращих засобів і технологій для мінімізації викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату із завданнями, які визначені у галузевих програмах чи планах.

Для галузевого аналізу було обрано 8 міністерств. Запропонована методологія галузевого аналізу має такі стадії:

1. Формування групи експертів і рецензентів. Група експертів формується з науковців, кожен з яких має фахові знання та досвід роботи у певній галузі. Для цієї групи національні координатори конвенцій Ріо провели консультації щодо актуальних положень конвенцій та міжнародних зобов'язань України за кожною конвенцією. Важливим моментом на цьому етапі було спільне обговорення та прийняття методики проведення галузевих аналізів, а також визначення уніфікованої структури аналітичних звітів. Також була сформована група рецензентів з галузевих фахівців (не менше 10 осіб для кожної з восьми галузей).

2. Виділення у кожній галузі підгалузей. Для проведення детального аналізу у кожній галузі були виділені такі підгалузі:

– *Міністерство економічного розвитку та торгівлі України* – 6 підгалузей: 1) стратегічне планування; 2) технічне регулювання; 3) економічна ситуація та макроекономічне прогнозування; 4) розвиток торгівлі; 5) фінансова політика; 6) співробітництво між Україною та ЄС [14];

– *Міністерство соціальної політики України* – 7 підгалузей, які є пріоритетними напрямками діяльності Мінсоцполітики: 1) підвищення добробуту громадян, зниження бідності та досягнення соціальної справедливості у розподілі доходів; 2) забезпечення гідної праці; 3) забезпечення гідної старості; 4) забезпечення ефективної державної підтримки найбільш вразливих категорій населення; 5) збереження нації; 6) формування громадянського суспільства; 7) регіональна соціальна політика [10];

– *Міністерство екології та природних ресурсів України* – 7 підгалузей: 1) збереження, охорона атмосферного повітря та політика щодо змін клімату; 2) збереження, охорона та раціональне використання водних ресурсів; 3) збереження, охорона та раціональне використання земельних ресурсів; 4) збереження, раціональне використання і охорона об'єктів рослинного і тваринного світу, ПЗФ, біологічного та ландшафтного різноманіття; 5) збереження надр та раціональне надкористування; 6) екологічна безпека та дозвільно-ліцензійна діяльність; 7) моніторинг навколишнього природного середовища [12];

– *Міністерство аграрної політики та продовольства України* – 4 підгалузі: 1) землекористування (використання земель сільськогосподарського призначення); 2) системи землеробства (рослинництво); 3) тваринництво; 4) меліорація [13];

– *Міністерство енергетики та вугільної промисловості України* – 6 підгалузей: 1) тепла енергетика; 2) гідроенергетика; 3) атомна енергетика; 4) вугільна промисловість; 5) нафтогазова промисловість; 6) відновлювані джерела енергії [9];

– *Міністерство інфраструктури України* – 6 підгалузей: 1) автомобільний транспорт; 2) автомобільні дороги; 3) залізничний транспорт; 4) авіаційний транспорт; 5) морський транспорт; 6) річковий транспорт [11];

– *Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України* – 3 підгалузів: 1) регіональний та місцевий розвиток; 2) житлово-комунальне господарство; 3) територіальне планування та будівництво [7];

– *Міністерство освіти і науки України* – 4 підгалузів: 1) освіта; 2) післядипломна освіта; 3) неформальна та інформальна освіта; 4) наука [8].

3. Проведення для кожної підгалузі SWOT-аналізу та аналізу прогалин галузевої політики, законодавчих актів, програм і планів відповідного міністерства. SWOT-аналіз полягає у розділенні чинників галузевої політики на чотири категорії: сильні і слабкі сторони, можливості та загрози. Результати SWOT-аналізу для кожної підгалузі представляють у вигляді таблиці, в якій:

сильні сторони – це узагальнений опис того, які положення конвенцій Ріо інтегровані у політику, програми і плани відповідного галузевого міністерства, а також у законодавчі акти, за розроблення яких відповідає це міністерство;

слабкі сторони – це узагальнений опис того, які положення конвенцій Ріо ще не інтегровані у політику, програми і плани відповідного галузевого міністерства, а також у законодавчі акти, за розроблення яких відповідає це міністерство;

можливості – це зовнішні аспекти, які можна було б використати для інтеграції положень конвенцій Ріо у національну політику України;

загрози – це будь-які процеси або явища, зовнішні обмеження, які перешкоджають руху у напрямі інтеграції положень конвенцій Ріо у національну політику України.

Аналіз прогалин (гар-аналіз) галузевої політики – це порівняння стану фактичної реалізації галузевої політики, програм, планів, законодавства з положеннями та/або стратегічними цілями конвенцій Ріо. Результати аналізу прогалин для кожної підгалузі політики представляють у вигляді таблиці, в якій:

положення та/або стратегічні цілі конвенції – це основні конкретні вимоги певної конвенції Ріо, які необхідно інтегрувати в національну політику. Для обмеження обсягів аналізу прогалин варто обирати такі положення конвенції Ріо, інтеграція яких є найбільш актуальною, доцільною та можливою;

нормативно-правові акти, галузеві плани та програми – це аналіз того, наскільки відповідне положення конвенції Ріо відображене у програмах і планах відповідного галузевого міністерства, а також у нормативно-правових актах, за розроблення яких відповідає міністерство;

прогалина – це аналіз того, наскільки ситуація у відповідній галузевій політиці (планах, програмах, законодавстві) України відрізняється від конкретного положення конвенції Ріо (аналіз того, що необхідно зробити);

рекомендація – це пропозиція щодо внесення змін у конкретну стратегію галузевої політики, план, програму або законодавчий акт щодо врахування відповідного положення конвенції Ріо (пропозиція, що саме необхідно зробити).

4. Представлення висновків і надання загальних рекомендацій. Результати SWOT-аналізу та аналізу прогалин узагальнюються. На основі цих результатів робляться висновки та надаються загальні рекомендації щодо інтеграції положень конвенцій Ріо в галузеву політику.

5. Проведення експертного огляду галузевих аналізів (рецензування). Для оцінки якості галузевого аналізу було запропоновано 9 критеріїв у вигляді запитань, зокрема: чи усі основні напрями діяльності відповідного галузевого міністерства та підпорядкованих йому державних органів представлені у звіті; чи використані коректні дані та інформація; чи охоплюють SWOT-аналіз і аналіз прогалин усі пріоритети галузевої політики, особливо щодо зміцнення системи державного управління; наскільки надані у звіті рекомендації враховують вимоги конвенцій Ріо тощо. Експертний огляд здійснювався за 9-бальною шкалою оцінок (надзвичайно якісно, дуже якісно, відмінно, дуже добре, добре, відносно добре, задовільно, низька якість, дуже низька якість). Рецензент мав:

– надати конкретні зауваження та коментарі до галузевого аналізу;

– узагальнити свої зауваження щодо галузевого аналізу у висновках;

– оцінити за бальною системою якість галузевого аналізу відповідно до запропонованого переліку критеріїв оцінки;

– надати свої рекомендації та пропозиції щодо внесення змін у відповідний галузевий аналіз.

6. Обговорення галузевих аналізів на дискусійних платформах. Було проведено 4 окремі публічні обговорення (платформи) з представниками громадськості (платформа «Громадськість»), науковцями («Наука»), державними службовцями («Влада») та приватними підприємцями (платформа «Бізнес») [15]. Мета дискусійних платформ – презентація

та обговорення результатів галузевих аналізів і стану виконання Україною міжнародних зобов'язань щодо збалансованого розвитку у 8-ми галузях економіки.

7. Враховання зауважень, рекомендацій та пропозицій рецензентів і учасників дискусійних платформ. Усі зауваження, рекомендації та пропозиції кожного рецензента та учасників дискусійних платформ мають бути враховані експертами, які проводять галузеві аналізи. У разі своєї незгоди з наданими зауваженнями, рекомендаціями чи пропозиціями експерти мають обґрунтувати свою позицію.

Проведені галузеві аналізи щодо інтеграції положень конвенцій Ріо в національну політику України [7-14] дали можливість зробити наступні узагальнені висновки:

1. Рівень інтеграції положень конвенцій Ріо істотно різниться як за окремими галузями та підгалузями, так і за окремими конвенціями. Разом з тим, прогалини, що стосуються окремих галузей та підгалузей, є системними і типовими для інших галузей і підгалузей.

2. Недоліком законодавчих актів, програм, галузевих стратегій розвитку є відсутність системності та узгодженості. Вони, в основному, стосуються або окремо взятих економічних, соціальних чи екологічних блоків розвитку; або галузевих аспектів розвитку; або окремих аспектів розвитку на рівні регіонів, населених пунктів і місцевих громад. Законодавче забезпечення виконання зобов'язань за конвенціями Ріо не є лімітуючим фактором, але за окремими напрямками потребує удосконалення.

3. Рівень координації центральних органів виконавчої влади у вирішенні завдань переходу до збалансованого розвитку та імплементації положень конвенцій Ріо є недостатнім. Діяльність міжвідомчих комісій є неефективною. Значний науковий потенціал з питань збалансованого розвитку, який є в Україні, використовується недостатньо.

4. Ефективність і успішність впровадження принципів збалансованого розвитку та інтеграції положень конвенцій Ріо в практику галузевої діяльності може бути забезпечена шляхом наскрізного взаємоузгодження законодавчих актів, програм і планів дій, які регулюють зазначені питання. Основою для здійснення такого взаємоузгодження має стати Стратегія збалансованого розвитку України та Національний план дій з її впровадження.

5. Становлення громадянського суспільства, участь громадян у вирішенні питань щодо забезпечення збалансованого розвитку є важливим чинником забезпечення практичного виконання положень конвенцій Ріо.

Висновки

Вирішальне значення для реалізації моделі збалансованого розвитку має формування та реалізація інтегрованої політики, яка базуватиметься на узгодженні економічних, соціальних і екологічних пріоритетів розвитку. Цьому має сприяти проведення комплексного аналізу галузевих політик, програм і планів в контексті врахування положень конвенцій Ріо, які стосуються відповіді на такі глобальні екологічні проблеми, як втрата біорізноманіття, зміна клімату та опустелювання і деградація земель. Запропонована методологія проведення галузевих аналізів дає змогу визначити сильні і слабкі сторони, можливості та загрози галузевих політик, визначити прогалини галузевих політик, програм і планів, які заважають повній інтеграції положень конвенцій Ріо в галузеву політику, та підготувати рекомендації, які враховуватимуть вимоги конвенцій Ріо. Методологія була застосована для аналізу політики у восьми галузях: економіка, соціальна політика, природокористування та охорона довкілля, сільське господарство, енергетика, транспорт, регіональний і місцевий розвиток, освіта та наука.

Література

1. Agenda 21. United Nations Conference on Environment & Development. Rio de Janeiro, Brazil, 3-14 June 1992. [Електронний ресурс] – 351 pp. – Режим доступу : <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>. – Назва з екрана.
2. Integrating Rio Conventions into Development Co-operation : The DAC Guidelines. – Paris, France : OECD, 2002. – 102 pp.
3. Convention on Biological Diversity: Strategic Plan for Biodiversity 2011-2020, including Aichi Biodiversity Targets [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.cbd.int/sp/default.shtml>. – Назва з екрана.
4. The 10-year strategic plan and framework to enhance the implementation of the Convention [Електронний ресурс] / Decision 3/COP.8. – Режим доступу : <http://www.unccd.int/Lists/SiteDocumentLibrary/10YearStrategy/Decision%20COP8%20adoption%20of%20The%20Strategy.pdf>. – Назва з екрана.
5. Preparing Low-Emission Climate-Resilient Development Strategies: Executive Summary. – 24 pp. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.undp.org/content/dam/undp/library/Environment%20and%20Energy/Climate%20Strategies/UNDP-LECRDS->

Guidebook-v17-web.pdf. – Назва з екрана.

6. Паспорт проекту ПРООН/ГЕФ «Інтеграція положень Конвенцій Ріо у національну політику України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/pages/dop/34/files/72d47d3e-0446-4793-9b2c-9bbf79459419.pdf>. – Назва з екрана.

7. Бистрякова Ю. І. Інтеграція положень Конвенцій Ріо: контекст упорядкування на регіональному рівні [Електронний ресурс] / Ю. І. Бистрякова // Ефективна економіка : електрон. наук. фах. вид. – 2014. – № 10. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3433>. – Назва з екрана.

8. Ісаєнко В. М. Інтеграція принципів сталого розвитку в національну систему освіти / В. М. Ісаєнко // Публічне управління: шляхи розвитку : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 26 листоп. 2014 р.) : у 2 т. / [за наук. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. А. Романюка, О. Ю. Оболенського]. – К. : НАДУ, 2014. – Т. 2. – С. 186-188.

9. Каплун В. В. Конвенції Ріо як синергетичний інструментарій сталого розвитку паливно-енергетичного комплексу України / В. В. Каплун // Енергетика та електрифікація. – 2014. – № 8. – С. 11-14.

10. Лісовський С. А. Врахування положень Конвенцій Ріо-92 в контексті забезпечення соціальної складової розвитку регіонів України: стан та перспективи / С. А. Лісовський // Український географічний журнал. – 2014. – № 4. – С. 10-16.

11. Новікова А. М. Перспективи екологізації транспортної галузі / А. М. Новікова // Перевізник UA. – 2014. – № 13. – С. 24-27.

12. Руденко Л. Г. Критичний екологічний стан природних ресурсів України і можливості призупинення їх деградації шляхом інтеграції положень Конвенцій Ріо / Л. Г. Руденко, С. А. Маруняк // Український географічний журнал. – 2014. – № 4. – С. 4-10.

13. Тараріко О. Г. Збалансоване управління природно-ресурсним потенціалом агросфери України за принципами конвенцій Ріо / О. Г. Тараріко, О. В. Сиротенко, Т. В. Ільєнко, Т. Л. Кучма // Агроекологічний журнал. – 2015. – № 1. – С. 21-36.

14. Хлобистов Є. В. Імплементація положень Конвенцій Ріо до національної політики сталого розвитку: еколого-економічні прогалини регуляторної діяльності [Електронний ресурс] / Є. В. Хлобистов // Ефективна економіка : електрон. наук. фах. вид. – 2014. – № 9. – Режим доступу до журн. : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3314>. – Назва з екрана.

15. Дискусійні платформи «Україна на шляху до збалансованого розвитку: Інтеграція положень Конвенцій Ріо у національну політику України» // Екологічний вісник. – 2015. – № 3. – С. 5.

References

1. The official site of UN (1992), “Agenda 21. United Nations Conference on Environment & Development. Rio de Janeiro, Brazil, 3-14 June 1992”, available at: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf> (Accessed 17 April 2016).

2. OECD (2002), Integrating Rio Conventions into Development Co-operation, The DAC Guidelines, OECD, Paris, France.

3. The official site of Convention on Biological Diversity (2010), “Strategic Plan for Biodiversity 2011-2020, including Aichi Biodiversity Targets”, available at: <https://www.cbd.int/sp/default.shtml> (Accessed 17 April 2016).

4. The official site of UNCCD (2007), “The 10-year strategic plan and framework to enhance the implementation of the Convention”, Decision 3/COP.8, available at: <http://www.unccd.int/Lists/SiteDocumentLibrary/10YearStrategy/Decision%203COP8%20adoption%20of%20The%20Strategy.pdf> (Accessed 17 April 2016).

5. The official site of UNDP (2011), “Preparing Low-Emission Climate-Resilient Development Strategies: Executive Summary”, available at: <http://www.undp.org/content/dam/undp/library/Environment%20and%20Energy/Climate%20Strategies/UNDP-LECRDS-Guidebook-v17-web.pdf> (Accessed 17 April 2016).

6. The official site of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine (2014), “Passport of the UNDP/GEF Project “Integrating Rio Convention Provisions into Ukraine’s National Policy Framework””, available at: <http://www.academy.gov.ua/pages/dop/34/files/72d47d3e-0446-4793-9b2c-9bbf79459419.pdf> (Accessed 17 April 2016).

7. Bystriakova, Iu.I. (2014), “Integrating the “Rio conventions” provisions: the regional level context”, *Efektivna ekonomika*, [Online], no. 10, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3433> (Accessed 17 April 2016).

8. Isaenko, V.M. (2014), “Integrating of sustainable development principles into the national education system”, *Materialy naukovopractychnoyi konferentsii za mizhnarodnoyu uchastyu ‘Publichne upravlinnya: shlyakhy rozvytku’* [Proceedings of the Scientific and Practical Conference], National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine, vol. 2, pp. 186-188.

9. Kaplun, V.V. (2014), “Rio Conventions as a synergetic tool for sustainable development of Ukraine’s fuel and energy complex”, *Energetyka ta elektyfikatsiya*, no. 8, pp. 11-14.

10. Lisovskyi, S.A. (2014), "Taking into account the provisions of the Rio Conventions 92 in the context of the social development of Ukraine's regions: state and prospects", *Ukrainian Geographical Journal*, no. 4, pp. 10-16.
11. Novikova, A.M. (2014), "Prospects of transport sector greening", *Pereviznyk UA*, no. 13, pp. 24-27.
12. Rudenko, L.G. and Marunyak, Ye.A. (2014), "Critical ecological state of natural resources of Ukraine and possibilities to stop their degradation by integrating provisions of Rio Conventions", *Ukrainian Geographical Journal*, no. 4, pp. 4-10.
13. Tarariko, O.G., Syrotenko, O.V., Il'yenko, T.V. and Kuchma, T.L. (2015), "Sustainable management of agricultural natural and resource potential in Ukraine according to principles of Rio Conventions", *Agroecological Journal*, no. 1, pp. 21-36.
14. Khlobystov, Ie. V. (2014), "Implementation of the Rio conventions into national sustainable development policy: environmental and economic gaps of regulatory policy", *Efektivna ekonomika*, [Online], no. 9, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3314> (Accessed 17 April 2016).
15. Discussion platforms "Ukraine on the path to sustainable development: Integrating Rio Conventions provisions into national policy of Ukraine" (2015), *Ekologichnyi visnyk*, no. 3, p. 5.

Стаття надійшла до редакції 18.04.2016 р.

ТОВ "ДКС Центр"

Брошу